

Overweging, zondag van de oosterse Kerken

door Rob van Uden, diaken

27 april 2013

"Ze spoorden hen aan bij het geloof te blijven, en zeiden dat wij door veel ellende heen moeten om het koninkrijk van God binnen te gaan."

We zien in de eerste lezing Paulus en de zijnen rondtrekken in wat nu Turkije is, een land ten noorden van de moderne staat Syrië. Er is sprake van 'veel ellende' waar de eerste christenen door heen moesten gaan, 'om het koninkrijk van God binnen te gaan'. Ze reizen rond en komen in Antiochië, de stad waar de volgelingen van Jezus voor het eerst Christenen werden genoemd. Antiochië is ook de stad waar Paulus was gestenigd vanwege zijn verkondiging van Gods Woord. De eerste Lezing is een verhaal over Christenen in Antiochië, Christenen in de verdrukking.

De stad Antiochië ligt nu in Turkije, Antakya geheten, maar behoorde tot het einde van de jaren '30 van de vorige eeuw bij Syrië. Tegenwoordig is Damascus de hoofdstad, maar in de oudheid was Antiochië de hoofdstad van Syrië. De huidige Grieks-orthodoxe, de Syrisch-orthodoxe en de Grieks-katholieke patriarchen voeren hun wortels allemaal terug op 'Antiochië', en daarom noemen ze hun zetel 'patriarchaat van Antiochië'. De christenen van dit 'patriarchaat van Antiochië', de Christenen van Syrië verkeren opnieuw in verdrukking.

Afgelopen maandag, 22 april, werden twee Syrische bisschoppen, Mar Gregorios Ibrahim, de Syrisch-orthodoxe bisschop van Aleppo, en zijn Grieks-orthodoxe collega, Paul Yazigi, door gewapende mannen in de provincie Aleppo, nabij de grens met Turkije, ontvoerd. Volgens de berichten die ik vandaag op internet heb gevonden, worden ze nog steeds vermist. Gewapende mannen namen hen mee toen ze onderhandelden om twee gevangen genomen priesters vrij te krijgen. Hun chauffeur, een Syrisch orthodoxe diaken, werd gedood. Een Syrisch-orthodoxe bisschop en een Grieks-orthodoxe bisschop. Eigenlijk was het een daad van oecumene: over de grenzen van de eigen kerk heen, traden ze samen het geweld tegemoet. Ze werden door hun kerken beschouwd als 'boodschappers van de vrede'.

De ontvoering kan te maken hebben met een poging om de kerk te dwingen om partij in het conflict te kiezen. De patriarchaten hebben alle kerken in de wereld opgeroepen dat ze zich uitdrukkelijk keren tegen elk mogelijk geweld tegen het Syrische volk. Tegelijkertijd hebben ze alle mensen van goede wil en hun Islamitische broeders opgeroepen om schouder aan schouder te staan en zich te verzetten tegen het misbruik van burgers. Geen enkele mens mag gebruikt worden als een dwangmiddel in de strijd, als een menselijk verdedigingsschild, of als een middel om financieel of politiek voordeel te krijgen. Afgelopen woensdag heeft Paus Franciscus dan ook verwezen naar de kidnapping van deze orthodoxe bisschoppen, en hij heeft opgeroepen om een eind te maken aan het bloedvergieten.

De ontwikkelingen doen zich voor in een tijd dat westerse regeringen gewapende steun aan de rebellen overwegen en de CIA meldt dat het regime van Assad zenuwgas gebruikt. Een situatie die de Verenigde Naties in de richting van een interventie zou kunnen bewegen.

Het is belangrijk dat we ons realiseren dat de bedreiging van deze Christelijke gemeenschappen niet met de opstand tegen Saddad begonnen zijn. De bestaande christelijke geloofsgemeenschappen in Syrië maken een krimp door vanwege een laag geboortecijfer én vanwege de hoge emigratiecijfers. Politieke en religieus geweld en de zwakke sociaaleconomische situatie drijft hen op de vlucht. Het christelijke volksdeel (10%) dreigt door het oorlogsgeweld van de laatste tweeënhalf jaar, vrijwel, te gaan verdwijnen. Christelijke gemeenschappen die tweeduizend jaar lang in Syrië de getuigen waren van het werk van Paulus en de eerste apostelen, worden in onze dagen uitgeroeid.

Het evangelie van vandaag spreekt ons en hen aan met 'kindertjes' en probeert ons aan te sporen tot een leven en geloof in Liefde. Geen geromantiseerde liefde. De evangelist Johannes schrijft vanuit de ervaring van geweld in zijn onmiddellijke omgeving. Het verheerlijken waarover in enkele regels vijf keer wordt gesproken, gaat over de gewelddadige dood van Jezus aan het kruis. Johannes lijkt ons duidelijk te willen maken dat de vernederende dood aan het kruis eigenlijk een vorm van verheffing is. Wat een gewelddadige vernietiging van zijn bestaan lijkt, is eigenlijk een verheerlijking bij God. "Kindertjes, nog maar kort zal Ik bij jullie zijn." Juist de mensen in de verdrukking krijgen een boodschap te horen dat Jezus in zijn gewelddadige dood ons vrij heeft gemaakt. Het leven dat hij ons aanbiedt is sterker dan de dood, de liefde die hij ons aanbiedt, is sterker dan het zinloze geweld van terroristen. Solidariteit over de grenzen van onze kerken heen, intermenselijke medeleven met de mensen in Syrië, met name met onze medechristenen daar, kunnen een vorm zijn van het gebod dat Jezus ons geeft: 'Heb elkaar lief', het gebod waartoe Jezus ons oproept. In deze jaren van oorlog hebben 400.000 christenen Syrië verlaten, omdat het voor hen een gewone zaak is om een dreigbrief te krijgen waarin staat: "Bekeer je, vlucht, of sterf."

Wat kunnen wij doen. Allereerst moeten we ons durven laten raken door het leed van onze broeders en zusters in Christus. En vervolgens moeten we het ook een plaats geven in ons gebed. Zodat we ons toewenden naar hun leed en ons bekeren tot de vrede, allereerst op onze eigen plek in de wereld. Voor hen die iets willen doen, vermeld ik een gironummer. Uw geld gaat dan naar een hulp project in een orthodox klooster in Mardin, Oost Syrië waar enkele tientallen mensen worden opgevangen. Het is concrete hulp, maar vooral ook een symbool voor Christenen ginds, dat we aan ze denken. Bewust leg ik de nadruk op de vrede op onze eigen plaats, want dat is ook wat ze in dat klooster in Mardin doen: werken aan vrede op hun eigen plek. Onze steun, is alleen al belangrijk doordat ze daardoor merken dat wij aan hen denken; dat we betrokken zijn.

*ING 801919
Katholieke Vereniging voor Oecumene
Biltstraat 121
3572 AP Utrecht
o.v.v. Syrische vluchtelingen Mardin*